Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку

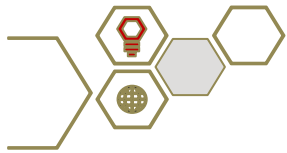
УДК 327:061.1:316.334.55

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17558246>**Взаємодії міжнародних організацій та громадянського суспільства у
врегулюванні воєнних криз****Бикадорова Наталія Олексіївна,**

старший викладач кафедри професійної освіти, ресторанного та
туристичного бізнесу, ДЗ «Луганський національний університет імені
Тараса Шевченка», Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7561-1792>

Прийнято: 25.11.2025 | Опубліковано: 08.11.2025

Анотація. Метою дослідження є комплексний аналіз ролі міжнародних організацій і громадянського суспільства у врегулюванні збройних конфліктів та формуванні стійкого миру. Особливу увагу приділено виявленню механізмів партнерства, що забезпечують баланс між інституційною стабільністю глобальних структур і гнучкістю місцевих ініціатив у процесах миротворення та відновлення. У роботі застосовано системний, порівняльно-правовий, інституціональний та структурно-функціональний методи, що сприяли розробленню теоретичних засад розуміння ролі міжнародних і громадських організацій у миротворенні. Використано принципи міждисциплінарного аналізу – поєднання політичної науки, права, соціології та управлінських студій. Джерельну базу склали офіційні звіти міжнародних організацій (ООН, ЄС, ЄБРР, ПРООН, МКЧХ), аналітичні документи українських неурядових організацій та наукові публікації 2020–2025 рр., присвячені проблемам миротворення та постконфліктного управління. Під час дослідження доведено, що сучасна парадигма врегулювання конфліктів переходить від державоцентричної моделі до багаторівневої системи

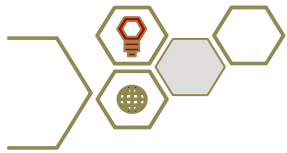
глобального управління, у якій міжнародні організації та громадянське суспільство є рівноправними суб'єктами. Встановлено, що український досвід 2022–2025 рр. демонструє ефективність поєднання трьох моделей співпраці: партисипативної, мережевої та інституціональної. Ця гібридна модель забезпечує взаємодоповнення функцій: міжнародні інституції визначають нормативні межі та забезпечують фінансово-організаційне підґрунтя, тоді як громадські організації сприяють локалізації процесів, зокрема прозорості, підзвітності та соціальній легітимності мирних ініціатив. На основі аналізу практики взаємодії у сфері гуманітарної допомоги, правозахисту, документування воєнних злочинів та післявоєнного відновлення сформульовано низку рекомендацій щодо підвищення ефективності партнерства. Отримані результати мають прикладне значення для розроблення національних стратегій мирного врегулювання й відновлення та для вдосконалення діяльності міжнародних інституцій у кризових регіонах. Запропонована модель співпраці може бути використана як орієнтир для інших країн, що переживають збройні конфлікти, зокрема для створення стійких систем багаторівневого управління, заснованих на принципах партнерства, інклюзивності та правової відповідальності.

Ключові слова: миротворення, партисипативне управління, мережеве управління, інституціональна практика, подолання конфліктів.

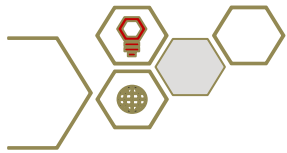
Interaction between international organizations and civil society in resolving military crises

Nataliia Bykadorova,

Senior Lecturer, Department of Professional Education, Restaurant and Tourism Business, State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University",
Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-7561-1792>

Abstract. The purpose of this study is to conduct a comprehensive analysis of the roles of international organisations and civil society in resolving armed conflicts and fostering sustainable peace. Particular attention is paid to identifying partnership mechanisms that ensure a balance between the institutional stability of global structures and the flexibility of local initiatives in the processes of peacebuilding and restoration. The work employs systemic, comparative, legal, institutional, and structural-functional methods, which enabled us to reveal the evolution of theoretical approaches to understanding the role of international and public actors in peacebuilding. The principles of interdisciplinary analysis were employed, combining elements of political science, law, sociology, and management studies. The source base comprised official reports from international organisations (UN, EU, EBRD, UNDP, ICRC), analytical documents from Ukrainian non-governmental organisations, as well as scientific publications from 2020 to 2025, focusing on the issues of peacebuilding and post-conflict management. The study demonstrated that the modern paradigm of conflict resolution is shifting from a state-centric model to a multi-level system of global governance, in which international organisations and civil society are recognised as equal partners. It has been established that the Ukrainian experience from 2022 to 2025 demonstrates the effectiveness of combining three models of cooperation: participatory governance, network governance, and institutional governance. This hybrid model ensures the complementarity of functions: international institutions establish the regulatory framework and provide the financial and organisational basis, while public organisations infuse the processes with local content, contributing to the transparency, accountability, and social legitimacy of peace initiatives. Based on an analysis of the practice of interaction in the fields of humanitarian aid, human rights protection, war crimes documentation, and post-war reconstruction, several recommendations have been formulated to enhance the effectiveness of partnerships. The results obtained have practical significance for the development of national strategies for peace settlement and reconstruction, as well as for improving

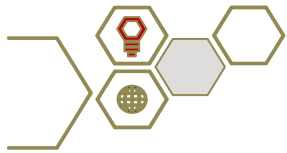

the activities of international institutions in crisis regions. The proposed model of cooperation can serve as a reference for other countries experiencing armed conflicts, particularly in the creation of sustainable, multi-level governance systems based on the principles of partnership, inclusiveness, and legal responsibility.

Keywords: peacebuilding, participatory governance, network governance, institutional approach, conflict resolution.

Постановка проблеми. У сучасному світі зростає кількість воєнних конфліктів, що мають складний багатовимірний характер і виходять за межі внутрішніх державних протистоянь, перетворюючись на глобальні кризи з масштабними гуманітарними, політичними та економічними наслідками. Ці конфлікти супроводжуються масовими порушеннями прав людини, міграційними потоками, дестабілізацією регіонів і загрозами міжнародній безпеці. В умовах, коли державні інститути виявляються неспроможними самостійно забезпечити ефективне врегулювання кризових ситуацій, вагомого значення набуває взаємодія між міжнародними організаціями та структурами громадянського суспільства. Попри зростання ролі волонтерських, правозахисних і благодійних організацій у наданні допомоги жертвам війни, їхня участь у формуванні політики врегулювання конфліктів має фрагментарний, епізодичний або консультативний характер. Це засвідчує наявність суттєвих прогалин у нормативно-правовому, організаційному та комунікаційному забезпеченні співпраці між глобальними інституціями та громадянськими ініціативами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження, присвячені проблематиці взаємодії міжнародних організацій і громадянського суспільства у врегулюванні збройних конфліктів, демонструють поступовий перехід від традиційних концепцій державоцентричного миротворення до більш комплексних моделей багаторівневого врядування, у яких провідну роль відіграють недержавні організації. Авторка Т. Кисельова (T. Kyselova) [1]

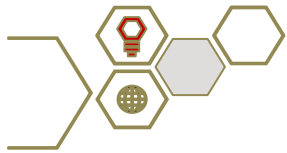

розглядає значення громадянського суспільства у мирних процесах на прикладі конфлікту на сході України. Вона доводить, що залучення громадських організацій до переговорних форматів сприяє легітимізації мирних домовленостей. Водночас виявлено системну нерівність у доступі різних груп до офіційних медіаційних платформ. Визначено необхідність інституціолізованих механізмів представництва, що дають змогу трансформувати «консультативну» участь у справжнє партнерство з міжнародними посередниками.

Дослідники В. Степаненко та С. Стюарт (В. Stepanenko & S. Stewart) [2] вивчають соціальне підґрунтя оборонного активізму в умовах воєнного стану. Показано, що українське громадянське суспільство, мобілізуючись у кризовій ситуації, перетворилося на головного постачальника безпеки, гуманітарної підтримки та місцевої стійкості. Засвідчено еволюцію громадської участі: від волонтерства до структурованих форм співправління, що підвищують здатність держави й міжнародних організацій координувати миротворчі дії на місцях.

Науковці І. Мельниковська та С. Сохей (І. Melnykovska & S. Sokhey) [3] зосереджують увагу на місцевому вимірі стійкості України під час повномасштабного вторгнення. З'ясовано, що саме регіональні й муніципальні ініціативи є основою для формування стійких горизонтальних зв'язків між громадами, міжнародними донорами та державними структурами. Автори обґрунтували, що регіональний рівень взаємодії є значущим для децентралізованого врегулювання суперечностей і побудови інклюзивної моделі відновлення.

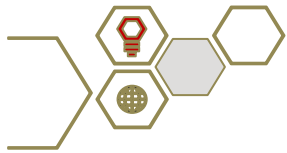
Питання ефективності міжнародного посередництва у конфліктах детально розкриває вчений Л. Натан (L. Nathan) [4], який удосконалив класичну модель «медіаційного торгу» (mediation-bargaining model). Показано, що успішність посередництва зростає за умови поєднання дипломатичних інструментів з аналітичним моніторингом та наявності довіри між

медіаторами та громадськими структурами, що діють у зоні конфлікту. Цей висновок надважливий для розуміння взаємодії Організації Об'єднаних Націй (ООН), Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) та місцевих неурядових організацій (НУО) у сучасних конфліктах, де саме гнучкість і багатоканальність переговорів визначають їхню результативність. Авторка Г. Хлевіцкайте (G. Chlevickaitė) [5] акцентовано на інноваційних формах діяльності громадянського суспільства у сфері документування злочинів, пов'язаних з конфліктом в Україні. Виявлено, що НУО створили нові мережеві платформи для збирання доказів і координації з міжнародними слідчими структурами, чим значно підвищили прозорість та підзвітність процесу правосуддя. Цей досвід визнано одним із найуспішніших прикладів інтеграції місцевих ініціатив у глобальну екосистему відповідальності. Дослідники В. Стічер та А. Верджі (V. Sticher & A. Verjee) [6] вивчають використання дистанційного зондування Землі та технологій спостереження як інструменту забезпечення дотримання умов припинення вогню. Визначено, що, хоча технологічні рішення сприяють об'єктивності моніторингу, їхня ефективність залежить від взаємодії з наземними мережами громадських спостерігачів та правозахисників. Доведено, що технологічні інновації не гарантують миру без соціального й інституційного компонента участі.

Вчені А. Саліхов та П. Лисянський [7] розглядають європейський вибір України як чинник політичної консолідації та водночас як інструмент електоральної боротьби. З'ясовано, що євроінтеграційна риторика є не лише компонентом зовнішньої політики, а й потужним механізмом внутрішньополітичної мобілізації, що впливає на формування громадської довіри до міжнародних партнерів та інституцій. Показано, як політична ідентичність і зовнішньополітичні орієнтири взаємодіють з громадським сектором у кризових умовах.

Науковець П. Лисянський зі співавторами [8] висвітлює зовнішній вплив Російської Федерації на виборчі процеси в інших державах, що є важливим для

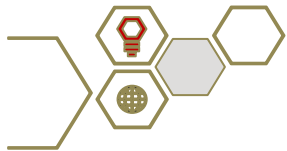
розуміння гібридного контексту сучасних конфліктів. Доведено, що російські інформаційні та фінансові інтервенції у виборчі кампанії підривають демократичні інститути й ускладнюють роботу міжнародних організацій, змушуючи їх переосмислювати стратегії кібер- та політичної безпеки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Узагальнюючи розглянуті публікації, можна дійти висновку, що науковий дискурс останніх років поступово зміщується від аналізу формальної діяльності міжнародних організацій до вивчення механізмів багаторівневої співпраці з громадянським суспільством. Водночас залишаються недостатньо дослідженими питання ефективності таких моделей у тривалих конфліктах та шляхи адаптації українського досвіду до глобального контексту. Саме ці прогалини є підґрунтям для подальших досліджень, спрямованих на вдосконалення механізмів партнерства між міжнародними структурами та громадянськими ініціативами у процесах мирного врегулювання.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою дослідження є аналіз механізмів взаємодії міжнародних організацій і інститутів громадянського суспільства у процесі врегулювання воєнних криз. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання: проаналізувати теоретичні засади розуміння ролі міжнародних організацій та громадянського суспільства у врегулюванні збройних конфліктів; дослідити практику взаємодії міжнародних організацій та громадських структур у сучасних воєнних конфліктах; сформулювати рекомендації щодо вдосконалення механізмів партнерства між міжнародними організаціями та громадянським суспільством у процесах мирного врегулювання та відновлення після конфліктів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному науковому дискурсі взаємодія між міжнародними організаціями та громадянським суспільством у врегулюванні збройних конфліктів розглядається через багаторівневе глобальне управління, що виходить за межі традиційної

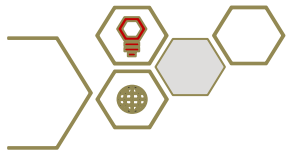
державоцентричної моделі безпеки. Теоретичні засади цього питання відображають еволюцію від класичних моделей міжнародних відносин – де головну роль відіграли держави та міжурядові інституції – до більш гнучких і мережевих концепцій, що передбачають участь неурядових організацій, місцевих громад і транснаціональних коаліцій [9]. У контексті врегулювання конфліктів це означає не лише зростання ролі міжнародних організацій як взірців дипломатичного посередництва, моніторингу та відбудови інституцій, але й переосмислення значення громадянського суспільства як активного агента змін, критичного партнера у створенні миру, що охоплює захист прав людини, мобілізацію ресурсів і комунікацію зі сторонами конфлікту.

Враховуючи складність архітектури сучасного миротворення, ефективність врегулювання воєнних конфліктів значною мірою залежить від чіткої координації між різними установами міжнародної системи. Саме функціональний розподіл ролей між міжнародними організаціями та громадянським суспільством забезпечує багаторівневий характер реагування на кризові ситуації – від дипломатичного посередництва до інституційної відбудови [10]. Для системного відображення цієї взаємодії доцільно навести узагальнення основних напрямів діяльності та очікуваних результатів їхньої синергії (табл. 1).

Таблиця 1

Функціональні ролі міжнародних організацій та громадянського суспільства у врегулюванні збройних конфліктів

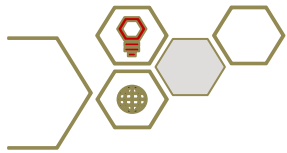
Напрямок діяльності	Міжнародні організації	Громадянське суспільство	Очікуваний результат
Дипломатичне посередництво	Формування переговорного простору, забезпечення процедурної легітимності, медіація між сторонами конфлікту	Місцеве посередництво, «гуманітарна дипломатія» релігійних і громадських організацій	Підвищення довіри сторін до переговорного процесу, забезпечення інклюзивності рішень
Моніторинг і верифікація	Організація спостережних місій, використання	Громадський моніторинг, документування	Зменшення інформаційної асиметрії,

Напрямок діяльності	Міжнародні організації	Громадянське суспільство	Очікуваний результат
	відкритих даних та дистанційного зондування	порушень прав людини, громадські звіти	підвищення підзвітності сторін конфлікту
Гуманітарна допомога	Нейтральна допомога населенню, дотримання норм міжнародного гуманітарного права	Волонтерська, благодійна діяльність, підтримка життєстійкості громад	Посилення гуманітарного захисту, створення основ для соціального примирення
Підтримка верховенства права	Розвиток судових і правоохоронних інституцій, перехідне правосуддя, захист прав людини	Адвокація, стратегічні позови, правопросвітницькі кампанії	Зниження ризику рецидиву насильства, зміцнення правових гарантій миру
Інституційна відбудова	Реформи публічного управління, розвиток сервісів, узгодження міжнародної допомоги з національними пріоритетами	Участь у плануванні відбудови, моніторинг ефективності програм, місцевий контроль	Формування легітимної, інклюзивної системи врядування після конфлікту
Комунікація та діалог	Створення глобальних і регіональних платформ взаємодії, підтримка багаторівневої дипломатії	Розбудова горизонтальних зв'язків між громадами, місцеві перемовини, примирення	Відновлення соціальної довіри, формування «позитивного миру»

Джерело: складено автором на основі [11; 12]

Аналіз цих функцій засвідчує, що міжнародні організації та громадянське суспільство взаємодоповнюють, але не дублюють свої ролі у процесі врегулювання конфліктів. Міжнародні інституції забезпечують структурну основу миру через дипломатичні, правові та інституційні механізми, тоді як громадянське суспільство надає процесу змістову глибину, соціальну легітимність і стійкість на місцевому рівні. Синергія між цими суб'єктами є визначальним чинником переходу від тимчасового припинення насильства до формування «позитивного миру», що ґрунтується на довірі, інклюзивності та правовій відповідальності. Така модель співпраці відповідає сучасним концепціям багаторівневого миротворення (multi-level

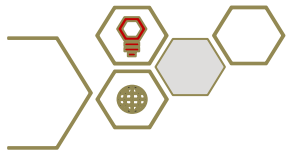

peacebuilding) і відображає зміщення акцентів від державоцентричних практик до мережевої архітектури глобального врегулювання конфліктів.

У межах дослідження взаємодії суб'єктів миротворення – ООН, регіональних інституцій та громадянського суспільства – вирізняється низка моделей співпраці, що сприяють розгорненню механізмів більш гнучкого, інклюзивного й ефективного врегулювання збройних конфліктів [13]. Отже, виокремлено три основні моделі: модель партнерства (participatory governance), мережевий метод (network governance) та інституціональна практика, кожна з яких має свої логіку, переваги та обмеження.

Зокрема, модель партнерства ґрунтується на принципі, що процеси планування, реалізації та моніторингу гуманітарних, миротворчих чи постконфліктних операцій мають охоплювати не лише міжурядові чи міжнародні організації, а й різноманітні установи громадянського суспільства (місцеві організації, волонтерські групи тощо) [14]. Така модель передбачає спільне формування стратегії, залучення представників громадянського суспільства до консультацій та ухвалення рішень, забезпечення прозорості й підзвітності в процесах. Так, документування участі НУО як консультантів і співвиконавців у платформах Європейського Союзу (ЄС) чи ООН засвідчують прагнення організацій до підвищення легітимності ухвалення рішень у громадах. Основною передумовою є створення механізмів, через які громадські організації мають реальний, а не символічний вплив, що сприяє формуванню довіри та підсилює соціальну стійкість. Водночас ця модель зіштовхується з проблемами нерівності у ресурсах, компетенціях і доступі до інформації між міжнародними структурами та місцевими ініціативами, що може знижувати її ефективність. Зауважено, що партисипативне партнерство вимагає спеціальних механізмів підсилення спроможностей громад та забезпечення рівного представництва [15].

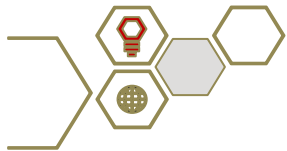
Друга модель – мережевий метод – акцентує на створенні транскордонних коаліцій, інтеграції міжнародних агентств, неурядових

організацій, місцевих ініціатив у «мережі» взаємодії, де управління децентралізоване, спирається на горизонтальні зв'язки й обмін ресурсами та інформацією. У контексті врегулювання збройних конфліктів це означає, що міжнародні організації є не лише модераторами чи координаторами, але й осередками у ширшій мережі, що охоплює громадські структури, приватний сектор, академічні установи й транснаціональні платформи. Цей метод дає змогу краще адаптувати інтервенції до місцевих умов, зменшувати ризик дублювання зусиль, підвищувати гнучкість і швидкість реагування на виклики. Зазначено, що автономні за своїм характером стейкхолдери, об'єднані спільною метою, можуть досягати кращих результатів, ніж жорсткі ієрархічні структури. Водночас у контексті миротворення мережевий метод стикається з викликами координації та видимості відповідальності: без достатньої синхронізації мережа може бути фрагментованою, а ефекти – розпорошеними.

Третім варіантом є інституціональна модель, що передбачає формалізацію співпраці між міжнародними організаціями та громадянським суспільством через офіційні механізми: підписання меморандумів, укладення партнерських угод, створення дорадчих платформ або консультування НУО в структурі міжнародних організацій. У такій моделі громадянському суспільству офіційно надається статус партнера, є чіткі правила взаємодії, механізми звітності та участі. Зокрема, деякі міжнародні міжурядові організації запроваджують консультативні ради за участю НУО або приймають угоди про співпрацю з платформами громадянського суспільства. Така практика підвищує правову та процедурну визначеність співпраці, зменшує ризики двозначності ролей і підсилює підзвітність, проте вона може бути менш гнучкою, а іноді створювати бюрократичні перешкоди для місцевих ініціатив.

Системно розглядаючи та порівнюючи ці три моделі, можна стверджувати, що в контексті врегулювання збройних конфліктів

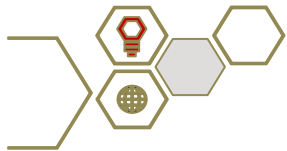

найефективнішим є гібридна практика, що комбінує інституційну стабільність та мережеву гнучкість. З одного боку, інституціоналізація створює межі й правила співробітництва, що забезпечують узгодженість дій; з іншого боку, мережеві зв'язки й активна участь громадянського суспільства забезпечують адаптивність і обґрунтованість рішень на місцях, а модель партнерства – гарантію легітимності, представництва та залученості місцевих організацій. Ця система дає можливість міжнародним установам створювати «архітектуру миру», що вони здатні підтримувати як у фазі активної кризи, так і в процесі відбудови. Досвід української кризи 2022–2025 років довів, що ефективність міжнародної підтримки безпосередньо залежить від рівня інтеграції громадянського суспільства у процеси ухвалення рішень і реалізації програм [16]. Це підтверджується численними кейсами спільної роботи агентств ООН, ЄС, Міжнародного комітету Червоного Хреста, Світового банку, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) та українських НУО у сфері допомоги внутрішньо переміщеним особам, гуманітарного розмінування, психосоціальної підтримки й цифрового відновлення громад. Таким чином, український кейс не лише засвідчив ефективність трикутної взаємодії «держава – міжнародні організації – громадянське суспільство», але й започаткував нову хвилю наукових і практичних досліджень щодо гібридних моделей співправління в умовах воєнних криз (табл. 2).

Таблиця 2

Практична реалізація моделей співпраці міжнародних організацій та громадянського суспільства у врегулюванні збройних конфліктів
(на прикладі України)

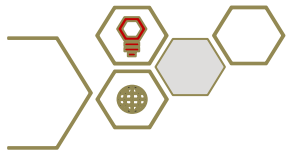
Модель співпраці	Основні характеристики	Приклади реалізації (2022–2025 рр.)	Результати / наслідки
Модель партнерства (participatory governance)	Спільне планування гуманітарних програм, інклюзивне ухвалення рішень, участь	- Партнерство ООН ОСНА та української платформи United Volunteers Hub у розподіленні гуманітарної допомоги; - програма EU4Resilient Regions (ЄС + U-LEAD з	Підвищення прозорості розподілення допомоги, посилення довіри населення до

Модель співпраці	Основні характеристики	Приклади реалізації (2022–2025 рр.)	Результати / наслідки
	НУО в управлінні проєктами, принцип прозорості та підзвітності	Європою + громадські ради ВПО); - координаційні ради при Міністерстві соцполітики за участю правозахисних НУО	міжнародних донорів, розширення участі місцевих організацій у моніторингу програм
Мережевий метод (network governance)	Децентралізоване взаємодія організацій; горизонтальні зв'язки; спільне використання даних, ресурсів і комунікаційних платформ	- Мережа Rebuild Ukraine Platform (ЄБРР, UNDP, Мінрегіон, громадські фонди DOBRE); - коаліція Civil Society for Accountable Recovery – альянс НУО та міжнародних фондів для контролю відбудови; - волонтерська мережа RescueNow + UNICEF для підтримки дітей у зонах конфлікту	Підвищення швидкості реагування, оптимізація ресурсів, розширення інформаційного обміну, формування глобальних зв'язків українських НУО
Інституціональна практика	Формалізація співпраці через меморандуми, угоди, дорадчі платформи при ООН та ЄС; чіткі правила взаємодії та підзвітності	- Підписання Меморандуму ООН та Центру громадянських свобод (2023) щодо документування воєнних злочинів; - створення Консультативної платформи ЄС-Україна Civil Society Forum для співпраці НУО та Європейської комісії; - інституціоналізація партнерств у межах плану відновлення Rebuild Ukraine	Забезпечення правової визначеності взаємодії, легітимізація громадських структур як офіційних партнерів, зменшення ризику дублювання функцій

Джерело: складено автором на основі [15; 16; 17]

Український досвід останніх років переконливо засвідчує, що ефективне врегулювання наслідків воєнного конфлікту та формування стійкого миру неможливі без гармонійної взаємодії двох взаємодоповнювальних векторів – «згори вниз» і «знизу вгору». Перший з них забезпечується через інституційну підтримку міжнародних структур, що надають фінансові ресурси, технічну експертизу та нормативну основу для відновлення державного управління, модернізації інфраструктури, зміцнення верховенства права та забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права. Другий вектор ґрунтується на

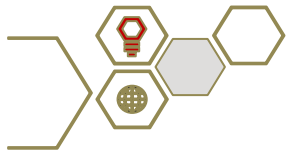

мобілізації громадського потенціалу, місцевій ініціативі та активній участі громадянського суспільства у процесах гуманітарної допомоги (соціальна реінтеграція, документування воєнних злочинів), зокрема на формуванні суспільної довіри до відновлювальних інститутів.

Взаємодія цих двох рівнів створює унікальну архітектуру миробудівництва, де міжнародні організації є координаторами стабільності, а громадянське суспільство – гнучким адаптивним посередником між глобальними програмами й місцевими потребами. Саме в Україні ці механізми отримали найвищий рівень розвитку, оскільки воєнний конфлікт зумовив розв’язання безпрецедентного завдання перед міжнародною спільнотою: одночасно надавати гуманітарну допомогу, підтримувати інституційне функціонування держави й забезпечувати демократичну участь громад у процесі ухвалення рішень. Завдяки цьому в Україні сформувалися нові моделі співпраці, що поєднують риси мережевого управління та партисипативного партнерства.

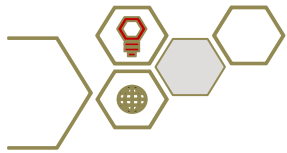
Мережеве управління в українських умовах виявило свою ефективність завдяки здатності різних установ – міжнародних організацій, урядових агентств, донорів і неурядових об’єднань – діяти у межах відкритої, гнучкої системи координації [18]. Це дало змогу уникнути дублювання зусиль, підвищити ефективність розподілу ресурсів і створити прозорі канали комунікації між усіма рівнями реалізації гуманітарних і відбудовних програм. Водночас партисипативне партнерство забезпечило якісно новий рівень довіри між громадянським суспільством і міжнародними структурами, зробивши українську модель миротворення прикладом демократичних засад управління кризами. Участь місцевих організацій у формуванні стратегій, моніторингу програм і контролі за використанням коштів зміцнила соціальну стійкість громад і сприяла зниженню конфліктності на місцевому рівні.

Ця інтегративна модель має універсальне значення і може бути застосована в інших регіонах світу, що знаходяться у стані воєнних конфліктів

або їхніх наслідків. Український досвід доводить, що миробудівництво є не лише політичним чи дипломатичним процесом, а складною соціальною екосистемою, в якій взаємодія глобальних і локальних суб'єктів визначає довготривалість миру. Поєднання інституційної стабільності з громадською активністю створює необхідні умови для формування «позитивного миру» – стану, у якому усунуті структурні причини насильства, відновлені суспільні зв'язки та збережено гідність людини. З огляду на це стратегія України розглядається не лише як національний кейс подолання наслідків воєнних дій, а як потенційна модель глобальної практики миротворення, що інтегрує ефективність міжнародного управління з енергією громадянського суспільства.

Висновки. Аналіз теоретичних засад показав, що сучасна наука про міжнародні відносини дедалі більше відходить від державоцентричних моделей, натомість розвиває парадигму багаторівневого глобального управління, у межах якої міжнародні організації та громадянське суспільство розглядаються як рівноправні партнери у процесі миротворення. Відповідно, роль міжнародних інституцій полягає не лише у дипломатичному посередництві, моніторингу чи гуманітарному реагуванні, але й у створенні нормативного середовища для участі місцевих ініціатив. Водночас громадянське суспільство є основним чинником соціальної легітимності мирних процесів, забезпечуючи горизонтальну комунікацію, мобілізацію ресурсів і формування довіри між сторонами конфлікту. Вивчення практики взаємодії міжнародних і громадських структур засвідчило, що український кейс є унікальним прикладом ефективного поєднання глобальних інституційних механізмів і громадських ініціатив. Спільні програми ООН, ЄС, ПРООН, ЄБРР та українських НУО у сферах гуманітарної допомоги, правозахисту, документування воєнних злочинів і відновлення громад довели, що саме вертикальна синергія створює стійку архітектуру миру. Українська модель миротворчої взаємодії вирізняється високим рівнем горизонтальних

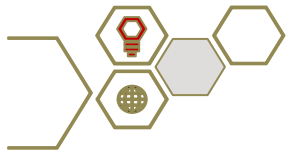

зв'язків, прозорістю комунікації, децентралізованими формами управління і потужною соціальною мобілізацією, що значно підвищує ефективність міжнародної допомоги.

Узагальнення моделей співпраці дало змогу визначити три провідні рівні – партисипативна модель, мережевий метод та інституціональна практика, що мають різні управлінські логіки, але в українських умовах є взаємодоповнювальними. Зокрема, партисипативна модель забезпечує інклюзивність і довіру, мережевий метод – гнучкість і швидкість реагування, а інституціональна практика сприяє стабільності та нормативній визначеності співпраці. У результаті сформувалася гібридна модель партнерства, у межах якої міжнародні організації окреслюють межі політики, тоді як громадянське суспільство формує її змістовне наповнення та адаптує стратегії до місцевих потреб.

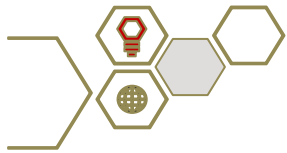
Таким чином, сформульовано рекомендації для подальшого вдосконалення механізмів партнерства. Вони передбачають інституційне закріплення ролі громадських організацій у плануванні та моніторингу міжнародних програм допомоги, створення спільних платформ даних і цифрових інструментів звітності, що підвищують прозорість і взаємну підзвітність сторін, розвиток системи навчання і підвищення спроможності місцевих НУО до участі у міжнародних проєктах, посилення регіонального та транскордонного виміру мережевої співпраці з метою обміну досвідом і координації дій під час криз.

Отже, під час дослідження доведено, що стійке миротворення у сучасному світі потребує не лише політичних чи військових рішень, а передусім інтеграції інституційної компетенції міжнародних організацій з мобілізаційним потенціалом громадянського суспільства. Український досвід 2022–2025 років продемонстрував, що саме така взаємодія здатна перетворити кризове середовище на простір формування «позитивного миру», заснованого на довірі, інклюзивності та відновленні соціальної справедливості.

Список використаних джерел

1. Kyselova T. Including civil society in peace negotiations: the war in the Ukraine Donbas region (2014–21). *Journal of Intervention and Statebuilding*. 2024. Vol. 19, № 2. P. 274–292. DOI: <https://doi.org/10.1080/17502977.2024.2364309>.
2. Stepanenko V., Stewart S. «Who, if not us?»: civic activism and defence in wartime Ukraine. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*. 2025. Vol. 38, № 1. P. 152–168. DOI: <https://doi.org/10.1080/13511610.2025.2467214>.
3. Melnykovska I., Sokhey S. W. The local and regional dimension of Ukraine's resilience during Russia's full-scale invasion: an introduction. *Post-Soviet Affairs*. 2025. Vol. 41, № 5. P. 401–410. DOI: <https://doi.org/10.1080/1060586X.2025.2545626>.
4. Nathan L. What do international mediators do? Reviving and refining the mediation-bargaining model. *Contemporary Security Policy*. 2025. Vol. 46, № 3. P. 551–577. DOI: <https://doi.org/10.1080/13523260.2025.2494828>.
5. Chlevickaitė G. Documenting conflict-related crimes in Ukraine: Civil society innovations, adaptations and networks in the accountability ecosystem. *Journal of International Criminal Justice*. 2025. mqaf020. 21 p. DOI: <https://doi.org/10.1093/jicj/mqaf020>.
6. Sticher V., Verjee A. Do Eyes in the sky ensure peace on the ground? The uncertain contributions of remote sensing to ceasefire compliance. *International Studies Review*. 2023. Vol. 25, № 3. 30 p. DOI: <https://doi.org/10.1093/isr/viad039>.
7. Саліхов А. Р., Лисянський П. Л. Європейський вибір України: від зовнішньої політики до інструменту електоральної боротьби. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2025. № 52. С. 269–274. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v052.2024.43>.
8. Лисянський П. Л., Саліхов А. Р., Ястребова В. А. Зовнішній вплив РФ на виборчі кампанії у інших країнах. *Регіональні студії: науковий збірник*. 2024. № 39. С. 106–113. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2024.39.17>.

9. Campbell S. P., Matanock A. M. Weapons of the weak state: How post-conflict states shape international statebuilding. *The Review of International Organizations*. 2024. Vol. 19. P. 469–513. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11558-024-09546-3>.

10. Cuhadar E., Druckman D. Let the people speak! What kind of civil society inclusion leads to durable peace? *International Studies Perspectives*. 2024. Vol. 25, № 3. P. 359–381. DOI: <https://doi.org/10.1093/isp/ekad019>.

11. Annan N., Beseng M., Crawford G., Kewir J. K. Civil society, peacebuilding from below and shrinking civic space: the case of Cameroon's 'Anglophone' conflict. *Conflict, Security and Development*. 2021. Vol. 21, № 6. P. 697–725. DOI: <https://doi.org/10.1080/14678802.2021.1997454>.

12. Brass J. Do service provision NGOs perform civil society functions? Evidence of NGOs' relationship with democratic participation. 2021. DOI: <https://doi.org/10.1177/0899764021991671>.

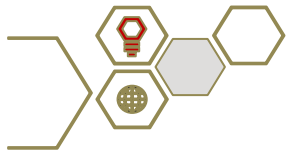
13. Elfversson E., Nilsson D. The pursuit of inclusion: Conditions for civil society inclusion in peace processes in communal conflicts in Kenya. *Cooperation and Conflict*. 2022. Vol. 57, № 2. P. 171–190. DOI: <https://doi.org/10.1177/00108367211047136>.

14. Gomes A. R. The difficult process of resolving the Casamance conflict: Can mediation succeed? *Cadernos de Estudos Africanos*. 2022. Vol. 42. P. 191–213. DOI: <https://doi.org/10.4000/cea.6660>.

15. Srinivas H. Participatory Governance: Better Cities, Better Livability. URL: <https://www.gdrc.org/u-gov/part-gov/index.html> (дата звернення: 01.09.2025).

16. Human Impact Assessment. 2023. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-09/undp-ua-hia-3.pdf> (дата звернення: 01.09.2025).

17. Communication from the Commission to the European Parliament, the council, the European economic and social committee and the

committee of regions. *European Commission*. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine+Report+2024.pdf&utm (дата звернення: 01.09.2025).

18. Periodic report on the human rights situation in Ukraine: 1 September to 30 November 2024. *United Nations Ukraine*. URL: <https://surl.lt/atzejct> (дата звернення: 01.09.2025).